

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z powództwa P. K.
przeciwko C. [...] spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 maja 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 września 2020 r., sygn. akt VII AGa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek powoda o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej C. [...] Sp. z o.o. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 września 2020 r., Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie

i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytania: 1) czy negocjacyjny tryb ustalania pomiędzy przedsiębiorcami w umowie ramowej sposobu obliczania ceny towaru przez rabat ilościowy retroaktywny w ramach przyszłych umów sprzedaży jest warunkiem ekskulpującym z odpowiedzialności za czyn nieuczciwej konkurencji z art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Tekst jedn. Dz. U. 2020, poz. 1913, dalej u.z.n.k.), czy też negocjacyjny tryb ustalenia pomiędzy przedsiębiorcami w umowie ramowej

sposobu obliczania ceny towaru przez rabat ilościowy retroaktywny w ramach przyszłych umów sprzedaży nie jest warunkiem ekskulpującym z odpowiedzialności za czyn nieuczciwej konkurencji z art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., a tryb podjęcia takich ustaleń nie ma dla przesłanek przepisu znaczenia; 2) czy negocjacyjny tryb zawarcia umowy pomiędzy przedsiębiorcami w umowie ramowej sprzedaży towarów jest *per se* warunkiem ekskulpującym z odpowiedzialności z art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., zaś inne tryby zawarcia umowy tj. tryb adhezyjny, ofertowy, przetargowy lub aukcyjny na taką ekskulpację nie pozwalają, czy też negocjacyjny tryb zawarcia umowy pomiędzy przedsiębiorcami w umowie ramowej sprzedaży towarów nie jest *per se* warunkiem ekskulpującym z odpowiedzialności z art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., podobnie jak prawnie indyferentne są w tym zakresie inne tryby zawarcia umowy, tj. tryb adhezyjny, ofertowy, przetargowy lub aukcyjny; 3) czy wykładni art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. przez pryzmat funkcji korygującej klauzuli generalnej art. 3 ust. 1 u.z.n.k. należy dokonywać w ten sposób, że brak prowadzenia pomiędzy stronami stosunku prawnego negocjacji w przedmiocie mechanizmu kształtowania ceny w postaci rabatu liczonego od wielkości obrotu (rabatu ilościowego retroaktywnego - premii pieniężnej uzależnionej od zrealizowanego obrotu) lub ustalenie tego mechanizmu w oparciu o umowę adhezyjną (lub umowę zawartą w ramach trybu ofertowego, aukcyjnego, przetargowego) przedstawioną przez jedną ze stron stosunku prawnego stanowi czyn nieuczciwej konkurencji zgodnie z art. 3 ust. 1 u.z.n.k. z uwagi na sprzeczność takiego działania z dobrymi obyczajami, które zagraża lub narusza interes drugiej strony tak ułożonego stosunku prawnego, czy też wykładni art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. przez pryzmat funkcji korygującej klauzuli generalnej z art. 3 ust. 1 u.z.n.k. należy dokonywać w ten sposób, że prowadzenie negocjacji w przedmiocie mechanizmu kształtowania ceny w postaci rabatu liczonego od wielkości obrotu, w tym rabatu retroaktywnego (premię pieniężną uzależnionej od zrealizowanego obrotu) lub ustalenie tego mechanizmu w oparciu o umowę adhezyjną (lub zawartą w ramach trybu ofertowego, aukcyjnego, przetargowego) przedstawioną przez jedną ze stron stosunku prawnego jest prawnie irrelewantne i nie stanowi przesłanki do uznania, że działanie jednej ze stron tak ułożonego stosunku prawnego stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 u.z.n.k.,

z uwagi na brak sprzeczności takiego działania z dobrymi obyczajami i brak zagrożenia lub naruszenia interesu drugiej strony tak ułożonego stosunku prawnego; 4) czy wykładni art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. w zw. z art. 6 k.c. można dokonywać w ten sposób, że samo stosowanie przez strony w umowie ramowej, do której zawierane są umowy szczegółowe sprzedaży, mechanizmu ustalania ceny w formie rabatu ilościowego retroaktywnego liczonego od wielkości obrotu z umów szczegółowych sprzedaży za ustalony przez strony okres, stwarza domniemanie faktyczne utrudniania dostępu do rynku stronie zobowiązanej do obniżenia ceny (tj. udzielenia rabatu), przy jednoczesnej wykładni art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. jako niezawierającego domniemania utrudnienia dostępu do rynku, czy też wykładnia art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. w zw. z art. 6 k.c. prowadzi do wniosku, że samo stosowanie przez strony w umowie ramowej, do której zawierane są umowy szczegółowe sprzedaży, mechanizmu ustalania ceny w formie rabatu ilościowego retroaktywnego liczonego od wielkości obrotu z umów szczegółowych sprzedaży za ustalony przez strony okres, nie stwarza domniemania faktycznego utrudniania dostępu do rynku stronie zobowiązanej z do obniżenia ceny (tj. udzielenia rabatu); 5) czy wykładni art. 353¹ w zw. z art. 536 § 1 k.c. należy dokonywać w ten sposób, że w ramach zasady swobody umów oraz, w zakresie, w jakim nie sprzeciwia się to właściwości (naturze) stosunku prawnego, ustawie i zasadom współżycia społecznego, strony mogą dowolnie ułożyć stosunek prawny także co do stosowania rabatu liczonego od wielkości obrotu, w tym rabatu retroaktywnego (premii pieniężnej uzależnionej od zrealizowanego obrotu) z tym jednak zastrzeżeniem, że rabat taki jako element kształtowania ceny towaru może być zastrzegany wyłącznie na przyszłość, tj. wyłącznie od momentu „ułożenia tego stosunku” pomiędzy między stronami, czy też wykładni art. 353¹ w zw. z art. 536 § 1 k.c. należy dokonywać w ten sposób, że w ramach zasady swobody umów oraz w zakresie, w jakim nie sprzeciwia się to właściwości (naturze) stosunku prawnego, ustawie i zasadom współżycia społecznego, strony mogą dowolnie ułożyć stosunek prawny także co do stosowania rabatu liczonego od wielkości obrotu, w tym rabatu retroaktywnego (premii pieniężnej uzależnionej od zrealizowanego obrotu) zarówno na przyszłość, tj. od momentu „ułożenia tego stosunku” (zawarciem umowy lub aneksu) pomiędzy między stronami jak

i wstecznie tj. jako rabatu odnoszącego skutek także lub wyłącznie do oznaczonego przez strony okresu przed „ułożeniem tego stosunku” (zawarciem umowy lub aneksu); 6) czy art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. należy wyklądać w ten sposób, że rabat ilościowy retroaktywny tj. rabat udzielany za określoną ilość sprzedanego w danym czasie towaru, w zależności od wartości tej sprzedaży (rabat od zrealizowanego obrotu pomiędzy stronami) musi zawsze spełniać funkcję motywującą podmiot udzielający takiego rabatu do zwiększonej sprzedaży, aby nie był uznany za inną niż marża opłatę za przyjęcie towaru do sprzedaży, która utrudnia dostęp do rynku, czy też art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. należy wyklądać w ten sposób, że rabat ilościowy retroaktywny tj. rabat udzielany za określoną ilość sprzedanego w danym czasie towaru, w zależności od wartości tej sprzedaży (rabat od zrealizowanego obrotu pomiędzy stronami) musi zawsze przynosić nominalne zwiększenie zysku dla strony, która udziela takiego rabatu, aby nie był uznany za inną niż marża opłatę za przyjęcie towaru do sprzedaży, która utrudnia dostęp do rynku, przy czym nie są wykluczone także inne, poboczne funkcje takiego rabatu, czy też art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. należy wyklądać w ten sposób, że rabat ilościowy retroaktywny tj. rabat udzielany za określoną ilość sprzedanego w danym czasie towaru, w zależności od wartości tej sprzedaży (rabat od zrealizowanego obrotu pomiędzy stronami) musi spełniać jedynie funkcję korekty ceny (bycia elementem obniżającym ostateczną cenę towaru), aby nie był uznany za inną niż marża opłatę za przyjęcie towaru do sprzedaży, która utrudnia dostęp do rynku, przy czym nie są wykluczone także inne, poboczne funkcje takiego rabatu.

Sformułowane przez skarżącą wątpliwości na tle wskazanych przepisów nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Problematyka dotycząca czynu nieuczciwej konkurencji stypizowanego w art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., w tym kwestia dotycząca obowiązku dowodzenia przez przedsiębiorcę, iż pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towarów do sprzedaży stanowi czyn nieuczciwej konkurencji, który spowodował utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku, była przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego. Podkreślono, że w razie sporu o charakter opłaty innej niż marża, każdy przypadek wymaga oddzielnej analizy, a końcowe wnioskowanie zależy w równym stopniu od treści

umowy oraz sposobu jej wykonania, a więc okoliczności faktycznych sprawy (zob. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2015 r., III CZP 73/15, OSNC 2016, nr 12, poz. 135, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2016 r., II CSK 123/15, niepubl.). Nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie. Bogactwo stanów faktycznych w tego rodzaju sprawach wymaga oceny prawnej każdego indywidualnego przypadku. Sformułowane przez skarżącą problemy nie mają charakteru abstrakcyjnego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i dotyczą powstałych *in casu* jej wątpliwości na tle wskazanych przepisów. W istocie skarżąca pod pozorem potrzeby wykładni powołanych przepisów kwestionuje stanowisko Sądu drugiej instancji, zarzucając, że błędnie on uznał w okolicznościach sprawy, iż przewidziane w łączącej spółkę M. i skarżącą umowie ramowej o współpracy premie pieniężne i rabaty stanowiły w istocie ukrytą, niedozwoloną opłatę, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., która utrudniała spółce dostęp do rynku, wpływała na jej rentowność, co było również sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszało jej interesy. Podkreślić należy, że skarżąca formułując zagadnienia pominęła, że Sąd Apelacyjny nie stwierdził, by to, iż premie pieniężne i rabaty, były narzucone powodowi, nie były w ogóle negocjowane, przesądziło *per se*, że doszło spełnienia przesłanek deliktu, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. W istocie skarżąca nie formułuje wątpliwości na tle konkretnych przepisów, a kwestionuje ustalenia faktyczne i ocenę dowodów, poczynione przez Sąd Apelacyjny, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398⁹ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Nie ma zatem argumentów wskazujących na konieczność wypracowania reguł dotychczas nieomówionych w orzecznictwie i doktrynie.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Bezzasadny okazał się wniosek powoda P. K. o zasądzenie od skarżącej na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, w postępowaniu kasacyjnym radcy prawnemu przysługuje wynagrodzenie za sporządzenie i złożenie odpowiedzi na skargę kasacyjną, jak za sporządzenie i wniesienie skargi kasacyjnej (§ 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za

czynności adwokackie, Tekst jedn. Dz. U. 2015, poz. 1800). W niniejszej sprawie odpis skargi kasacyjnej został doręczony powodowi w dniu 1 czerwca 2021 r. Powód w piśmie przygotowawczym z dnia 7 października 2021 r. wniósł o zasądzenie od skarżącej na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego. Pismo przygotowawcze wniesione po upływie terminu do wniesienia odpowiedzi na skargę kasacyjną, bez względu na jego treść, nie stanowi odpowiedzi na skargę kasacyjną, a zawarty w nim wniosek o zasądzenie kosztów nie może odnieść skutku (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120, z dnia 4 września 2002 r., I CKN 926/00, niepubl., z dnia 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, niepubl., z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, niepubl., z dnia 2 marca 2010 r., II PK 241/09, niepubl. I z dnia 18 stycznia 2012 r., II PK 95/11, niepubl.).

a.s.